

I.

„Je krásná, vid?“ obrátil se Oldřich Kaplíř ze Sulevic ke svému příteli Albrechtu Janovi Smiřickému ze Smiřic.

Albrecht na ta slova jen s úsměvem přikývl a sledoval dál okouzleným pohledem půvabnou jezdkyňu, která je právě mījela v čele početného doprovodu před heidelberským vysokým učením. Byla to Alžběta Stuartovna, dcera anglického krále Jakuba I. a také manželka falckého kurfiřta Fridricha. V sedle se držela vzpřímeně, hlavu hrdě vztyčenou a tmavé vlasy jí povlávaly kolem půvabné oválné tváře s jiskrnými hnědými očima jako hebký závoj.

„Je nejen krásná, ale také chytrá a vzdělaná, Oldřichu,“ poznamenal po chvíli. Zaváhal krátce, zda se Oldřichovi svěřit s tím, že se mu konečně dostalo pozvání k heidelberskému kurfiřtskému dvoru Fridricha Falckého, a to na dnešní večer. Oldřicha znal po léta, dávno předtím, než se opět setkali na studiích tady, na vyhlášené kalvínské univerzitě v Heidelbergu. Nebyl to katolík a pral se za náboženskou svobodu stejně jako za stavovská práva české šlechty, ale přesto...

Albrecht měl do budoucna velké plány a ty si zatím hodlal nechat pouze pro sebe.

HANA WHITTON

Bylo zjevné, že se v napjaté atmosféře Evropy schyluje k dalšímu konfliktu, tentokrát mezi zeměmi Protestantské unie a Katolické ligy. A v Českém království byl náboženský spor mezi protestanty a katolíky ještě vyhocenější, neboť v něm šlo také o moc. V sázce bylo mnohé, ne-li vše. Císař Rudolf II. zemřel a jeho nástupce Matyáš, český král a císař Svaté říše římské, choval k Rudolfovu Majestátu zaručujícímu náboženské svobody nesouhlasný odstup. Otevřeně se ho sice zrušit neodvážil, ale bylo zřejmé, že Majestát, který si české stavy tak jako tak musely i na císaři Rudolfovi vlastně vynutit, dodržovat nehodlá. A pokud by se stal nějaký zázrak a Matyáš své odmítavé stanovisko změnil, pak tak s určitostí neučiní jeho nástupce. Proslýchalo se totiž, že ho prý chce ustanovit ještě za svého života, neboť jemu samotnému nebylo požehnáno dědicem. Na český trůn po něm má dosednout Ferdinand Štýrský, Habsburk a katolík.

A tomu Albrecht jako představitel jednoho z nejstarších a nejmocnějších českých rodů nehodlal přihlížet se založenýma rukama. Věděl moc dobře, na čí stranu se přikloní. Ta katolická a habsburská to rozhodně nebude.

Ve hře bylo skutečně mnoho, ne-li všechno. A za takových výjimečných okolností mohla mít i zdánlivě nevinná poznámka dalekosáhlé následky. Oldřich se o všem dozví v pravý čas. A ten zatím ještě nenastal.

„A je také vdaná, Albrechte! Na to nezapomínej! Proto ses snad ponořil do toho zachmuřeného mlčení?“ Oldřich pleskl přítele po zádech.

„To mi připomínat nemusíš!“ zasmál se Albrecht. Alžběta, okouzlující choť falckého kurfiřta, se mu líbila, proč to zapírat? Ale

to bylo také vše. Ctil v ní majestát, který představovala. A mimoto moc dobře věděl, že hluboce miluje svého manžela Fridricha. „A pak, Její Milost Alžběta má oči jen pro Fridricha Falckého. Byla to prý láska na první pohled, když se ti dva poprvé setkali, třebaže šlo o dojednaný dynastický sňatek. „Já jen...“ Albrecht máchl paží v odevzdaném zoufalství. „Její Milost Alžběta se mi stala spíš symbolem svobody. Víš, Oldřichu, právě tady, ve Falci, zemi tak svobodné, si uvědomuju čím dál víc, jak my doma ztrácíme vládu nad vlastním královstvím. A to nejen proto, že z Prahy přestalo být sídelní město. Žádný div, že čeští stavové teď ztrácejí vliv v rozhodnutích, v nichž jde o všechno.“

S tím se musí něco udělat, pomyslel si znovu a jako vždy v něm vzkypěl hněv nad neutěšenou situací v zemích Koruny české. Stejně jako s tím, že by měl konečně na český trůn dosednout také český král, a ne cizák, to chtěl ještě dodat, ale pak si ona slova nechal pro sebe.

Vždyť ani se starším bratrem Jaroslavem se o podobné myšlenky dosud nepodělil, natožpak s mladším Jindřichem Jiřím, o sestřích ani nemluvě, i když k Markétě Salomeně měl blízko. O Elišce Kateřině se to tvrdit nedalo. I pouhá vzpomínka na ni ho bodla ponížením. Raději ji rychle zapudil.

Ponoření do hlubokého mlčení a každý do vlastních myšlenek pak došli až před dům, kde bydlel Oldřich. Pronajímal si v něm dva pěkné prostorné pokoje. Ale s rezidencí, kterou v Heidelbergu obýval Albrecht, to srovnání neslo. Marná sláva, Smiřičtí byli nejbohatším šlechtickým rodem v Čechách.

„Nechceš zajít ke mně? Na pohár dobrého vína? Poslali mi ho z domova,“ lákal Oldřich přítele. „Doušek by ti pomohl zapudit

HANA WHITTON

hořkou pravdu, že je Její Milost Alžběta vdaná, k tomu do svého chotě zamilovaná!“

„Až někdy jindy,“ vymluvil se rychle Albrecht. Věděl, že ho čeká důležitý večer. Opět zaváhal, zda se o pozvání ke kurfiřtskému dvoru příteli nezmínit, ale i tentokrát ten nápad zavrhl. „Mám co dohánět ve studiu.“

„To já také!“ připustil neochotně Oldřich a provinile se zasmál. A s tím se rozloučili.

Heidelberský kurfiřtský palác zářil do tmy desítkami rozsvícených oken a připomínal vznešený koráb plavící se temnou nocí. Většina oken byla otevřená a do zahrad se jimi linula líbezná hudba. Albrecht Smiřický se u jednoho z nich zastavil a opřel se o široký parapet. Vyčítky svědomí, že by měl skutečně sedět nad knihami a studovat, jak tvrdil Oldřichovi, brzy potlačilo kouzlo tohoto výjimečného večera, nebo spíš urozené hostitelky, Fridrichovy krásné manželky Alžběty Stuartovny.

Albrecht pocítil, jak mu při tom přiznání zrudly tváře. Celý večer sbíral odvahu k tomu, aby vyzval Alžbětu k tanci. Toužil jí být alespoň na chvíli nablízku.

Hodí se to však? Netroufá si příliš? Vždyť Alžběta ho o tolik převyšuje urozeností. To, že je princezna ze starobylého rodu, musel poznat každý, i kdyby mu to nebylo známo. Z okouzlující Alžběty královský majestát doslova vyzářoval.

Albrecht ji opět vyhledal pohledem. Alžbětina krása byla skutečně nevšední. Tmavé vlasy jí spadaly v kaskádách prstýnků hrajících ve světle svíci měděným leskem na bělostná oblá ramena

TEN, KTERÝ SE MĚL STÁT KRÁLEM

a v každém jejím pohybu i v tom sebemenším gestu se skrývala potlačovaná vášeň a dychtivá, téměř dravá touha po životě.

Každý tanec však dosud věnovala pouze svému choti Fridrichovi. A tak Albrechtovi nezbývalo než čekat na nějaký příhodný okamžik.

S Alžbětou i Fridrichem se sice už znal, ale zatím jen z letmých setkání. Chovali se k němu vždy přátelsky, a tak se mu posléze dostalo i tohoto oficiálního pozvání ke dvoru, na slavnostní večer pořádaný kurfiřtem Fridrichem Falckým a jeho chotí. Kdo by také nestál o takového hosta, jakým byl Albrecht Jan Smiřický? Vždyť rod Smiřických patřil k nejvýznamnějším v Čechách, a rozhodně byl nejbohatší.

Albrecht toho hodlal plně využít – chtěl kurfiřta Fridricha zasvětit do neradostné situace v zemích Koruny české a získat od něj jako od hlavy Protestantské unie podporu pro české nekatolické stavy. Ale hlavně si také toužil zatančit s jeho půvabnou manželkou.

Náhle zpozorněl. Zdálo se totiž, že mu štěstí konečně přeje.

Fridrich nyní Alžbětě dvorně políbil ruku a cosi jí šeptem sdělil. Alžběta přitom nedokázala potlačit rozladěné zklamání. Fridrich poté zamířil ke své matce Louise Julianě, zlehka se jí uklonil a vyzval ji k tanci.

Albrechtovi neuniklo, že Alžbětina tchyně Louisa Juliana vrhla po snaše téměř vítězný pohled.

„Mohla sis mého synka obtočit kolem svého půvabného královského malíčku, ale já jsem jednou jeho matka,“ jako by říkal.

O těžko skrývané rivalitě obou žen, které Fridrich miloval, byt každou jiným způsobem, věděl celý heidelberský dvůr. Dvořané se

tím povětšinou bavili, někteří snad Alžbětě Stuartovně, té vysoce urozené princezně, trochu i přáli, že jí Fridrichova matka rozhodně nehodlá přepustit své místo na slunci, jakkoli to bylo podmínkou svatební smlouvy sepsané mezi Fridrichem a Alžbětou.

„Chci, aby se s mou dcerou Alžbětou Stuartovnou jednalo jako s královnou!“ To prý kladl opakovaně budoucímu zeti Fridrichovi na srdce jeho královský tchán Jakub I. A mladý ženich, do překrásné nevěsty bezhlavě zamilovaný, na to ochotně přistoupil.

V Londýně, kam si pro Alžbětu přijel, se zdálo všechno tak snadné! Jenže doma, v Heidelbergu, to bylo podstatně jiné. Louisa Juliana dala snaše hned v prvních dnech najevo, že není na kurfiřtském dvoře jako jediná dcerou vladaře – tou byla rovněž její tchyně. Vždyť její otec Vilém I. Oranžský stál v čele Spojených nizozemských provincií a dokázal velké věci, možná větší než celý slavný Jakub I. Stuart.

Louisa Juliana byla navíc dosud přitažlivá žena, a tak neviděla jediný důvod, proč by měla hrát na heidelberském dvoře druhé housle jen proto, že si sem její syn Fridrich přivedl urozenou a mladou manželku.

Alžběta nyní provázela na okamžik onu dvojici upřeným pohledem a Albrecht byl přesvědčený, že si přitom o naleštěnou podlahu jistě dupla elegantním atlasovým střevíčkem, který skrývala její dlouhá našasená sukně ze zlatého brokátu posíteného perlami.

Nyní nastala moje chvíle, pomyslel si a zamířil k Alžbětě. „Milosti, věnuješ mi tanec?“ uklonil se před ní hluboce.

„Proč ne, pane Albrechte?“ usmála se na něj, vrhla přes rameno poslední, tak trochu dotčený pohled na Fridricha a Louisu Julianu a poté přijala jeho rámě.

Albrecht se na ni téměř neodvažoval pohlédnout, tak oslnivá se mu zdála její krása. Jako by se díval do zářícího slunce. Husté tmavé vlasy si na dnešní večer nechala v týle sepnout zlatou sponou. Několik lesklých pramínků jí však z účesu vyklouzlo a lemovalo jí oválnou tvář, v níž zářily velké hnědé oči. Pleť měla hebkou a alabastrově bílou, jen tváře jí nyní zrůžověly, ale Albrecht moc dobře věděl, že to způsobil spíš hněv na Fridricha než vzrušení z nadcházejícího tance s ním.

Alžběta tančila s přirozenou grácií, takže si Albrecht, ač sám dobrý tanečník, náhle připadal jako neohrabaný chasník. Chovala se k němu vlídně a přátelsky, vyzářovala z ní však jistá urozená nadřazenost, která ho přiměla dodržet uctivý odstup.

Teprve po chvíli se odvážil prolomit mlčení jako první. „Krásný večer, vydařený,“ pochválil slavnost.

„Myslíš, pane?“ Alžbětě zvlnil plné rty lehce ironický úsměv.

Albrecht pochopil, že musí začít z jiného konce. Alžbětu s určitostí nezajímají nicnefíkající, byť vzletné dvorské fráze. Ostatně na heidelbergý dvůr nepřišel obdivovat půvaby kurfiřtovy manželky, to si alespoň nyní začal klást na srdce. Má zde přece své poslání!

„Jsem vděčný, Milosti, že se mi na něj dostalo pozvání. A nejen proto, že je mi ctí těšit se ze společnosti tak vzácné.“ Albrecht se jí při tanci opět, tentokrát jen zlehka uklonil. „S nesmírným obdivem sleduji kroky Jeho Milosti Fridricha, který nyní stojí v čele Protestantské unie. Habsburským katolíkům příliš nepomůže, že se narychlo spojili v opoziční Katolickou ligu.“

Alžbětě nyní zaplávl v hezkých hnědých očích plamínek zájmu. Tenhle elegantní a pohledný mladík nebude podle všeho pouhý uctivý dvořan schopný jenom povrchní, prázdné konverzace.

HANA WHITTON

„To jistě ne,“ přikývla. Slova volila opatrně, jak ji k tomu nabádal otec. Politická situace se v Evropě vyostřovala a napětí mezi oběma tábory, Protestantskou unií a Katolickou ligou, vzrůstalo každým dnem. Fridrich neměl už takhle snadné postavení a ona mu je nehodlala ještě ztížit nějakou neuváženou poznámkou. Smiřického sice už znala, ale jen povrchně. Patřil k výkvětu české šlechty, pocházel z vlivného a bohatého rodu a katolík rozhodně také nebyl.

Ale i tak.

„Falc má štěstí, že má takového vládce! Zato země Koruny české se jako vždy opět ocitly mezi dvěma mlýnskými kameny. Jeho Milost císař Rudolf svým Majestátem sice potvrdil naše náboženské svobody, ale zdá se, že jeho bratr a nástupce Matyáš přistupuje k tomuto dokumentu s jakousi nechutí.“

„Tím chceš naznačit, že nehodlá dostát závazkům z této listiny vyplývajícím?“ zeptala se překvapeně Alžběta.

„Jsem přesvědčený, že je nedodrží. A jeho nástupce Ferdinand, kterého si vybral již nyní ještě za svého života, se na ně nebude už vůbec ohlížet.“

Alžběta se na něj zahleděla s novým, probuzeným zájmem. „Promluvím o tom s Fridrichem. O Rudolfově Majestátu samozřejmě víme, ale ne o tomhle posledním vývoji událostí. Fridrich ti jistě rád pomůže, alespoň radou, pokud to půjde,“ řekla, i když věděla, že by to dělat neměla.

Opět si nyní vzpomněla na otcovo varování, aby si s Fridrichem přílišnou horlivostí nespálili prsty. Jistě, Anglie dávno nebyla katolická, ale král Jakub se nehodlal do evropských náboženských třenic přehnaně vměšovat.

TEN, KTERÝ SE MĚL STÁT KRÁLEM

Ach co, mávla nad tím Alžběta v duchu rukou, riskovat se přece musí. „Vyjednám ti u svého chotě audienci,“ slíbila.

„Ach Milosti, v to jsem ani nedoufal! Jak jen ti poděkovat?“ A Albrecht, štěstím bez sebe, se sklonil a políbil Alžbětě vroucně ruku.

Fridrich Falcký sledoval svou půvabnou choť zabranou do živého hovoru se svým tanečníkem Albrechtem Smiřickým se vzrůstající žárlivostí. Měl co dělat, aby se k Alžbětě nerozběhl, když zahlédl, jak jí Smiřický políbil dvorně ruku. Nechtěl však matku nechat stát uprostřed tanečního parketu. Ve spáncích mu hněvivě zatepala krev. Snažil se nicméně rychle ovládnout.

To mám za to, že jsem chtěl učinit synovské povinnosti zadost a provést matku v kole! pomyslel si s hořkostí.

Alžběta se teď dobře baví s jiným.

Po žhavé vlně žárlivosti mu nyní nitro zalil ukřivděný smutek. Bývalo tomu tak pokaždé.

Louise Julianě synovo rozpoložení neuniklo. Nenápadně se potočila a sledovala směr jeho pohledu. Vmžiku pochopila, proč se tak zčistajasna ponořil do zadumaného mlčení. Na svou krásnou choť žárlil.

Louisa Juliana si v duchu povzdychla. Nechtělo se jí ustupovat té domýšlivé anglické princezně, která musela mít všechno, co si umanula. Avšak věděla, že podobná oběť je někdy nutná. Léta strávená na kurfiřtském dvoře po boku manžela Fridricha IV. ji naučila diplomatické obratnosti. Nebylo by zrovna nejvhodnější dokazovat nyní, uprostřed večírku, kdo je tu paní.

HANA WHITTON

„Zdá se, že se Alžběta dobře baví s Albrechtem Smiřickým,“ neodpustila si přesto štiplavou poznámku.

„Ani tobě to tedy neuniklo?“ Fridrich na ní spočinul žalostným, ukřivděným pohledem, jako by u ní hledal oporu.

„Ach Fridrichu! Přece bys nežárnil!“ snažila se odbýt vše v žertu. „Je to sice aristokrat, ale ne král!“

„Dosud ne,“ opravil ji syn. „Neměla bys ho podceňovat, matko. Smiřičtí patřili vždy k vlivné šlechtě a nyní jsou v Českém království nejen nejmocnější, ale především nejbohatší. Všichni je respektují a ctí. Albrechtův bratr Jaroslav spravuje veškeré rodové jmění a po něm se toho úkolu jednou ujme právě Albrecht.“ Ano, Albrecht Jan Smiřický by se podceňovat neměl, protože není vyloučené, že by se z něj jednou mohl stát král.

„Studuje prý na zdejší kalvínské univerzitě,“ poznamenala Louisa Juliana ve snaze zjistit o tom pohledném českém šlechtici co nejvíce.

„Ano. Ke katolickému křídlu rozhodně nepatří, i když se to patrně o některých z jeho předků tvrdit nedá.“

Louisa Juliana jen pozdvihla dokonale upravené obočí. Byla to dosud skutečně hezká žena a byla si toho vědoma. „To se nedá tvrdit o nejednom z pánů, kteří se přidali k Unii,“ namítla po chvíli.

„Ať je to jak chce, Albrecht se netají obavami, že císař Matyáš v budoucnu nedodrží Rudolfův Majestát náboženských svobod. S tím se on a hlavně česká šlechta povětšinou nesmíří.“

„To jistě ne,“ souhlasila Louisa Juliana.

„Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby v zemích Koruny české došlo k nějaké... revoltě. K povstání stavů. A nepřekvapilo by mě ani to, kdyby v jeho čele stál právě Albrecht Jan Smiřický.“

TEN, KTERÝ SE MĚL STÁT KRÁLEM

„Tak?“ Louisa Juliana se na syna užasle zahleděla.

„Císař začal navíc rovněž omezovat pravomoci českých stavů,“ dodal Fridrich. „To je za dané situace opravdu neuvážené. Stejně jako to, že přemístil císařský dvůr opět do Vídně. Za Rudolfa patřila Praha k předním metropolím, a to mělo jistě nezanedbatelné výhody.“

„V tom máš pravdu,“ přikývla Louisa Juliana, ráda, že se jejich rozhovor stočil jiným směrem. „Podobné kroky císaři na oblibě jistě nepřidají.“

V tu chvíli je však taneční figura svedla dohromady s Alžbětou a Albrechtem.

Fridrich si neodpustil poněkud uštěpačnou otázku: „Bavíš se dobře, má drahá choť?“

Alžběta po něm střelila překvapeným pohledem. Žárlí snad? Vždyť to on ji nechal stát na okraji tanečního parketu jako nějakou služtičku, jen aby mohl provést Louisu Julianu!

Zalichotilo jí to sice, ale současně ji to také zamrzelo. Domnívala se, že si důvěřují. Rozhodně však nehodlala připustit, aby jí Fridrichova otázka tenhle příjemný večer pokazila.

„Ano, můj pane!“ odpověděla mu tedy s líbezným úsměvem. „Bavím se skvěle. To proto, že je pan Albrecht nejen výborný tanečník, ale stejně výborný společník.“

Fridrich vrhl po manželce zraněný pohled, ale nic na její slova neřekl. A také Albrecht Smiřický raději moudře mlčel.

Louisa Juliana si v duchu znovu povzdychla. Bylo jí jasné, že s tímhle musí něco udělat, a to rychle.

Dvojice se od sebe opět vzdálily.

„Vrátí se Albrecht Smiřický zase do vlasti, až tady dostuduje?“ zeptala se Louisa Juliana po chvíli.